Valiokunnan mietintö LaVM 15/2025 vp– HE 69/2025 vp

Lakivaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain ja holhoustoimesta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain ja holhoustoimesta annetun lain muuttamisesta (HE 69/2025 vp): Asia on saapunut lakivaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- lainsäädäntöneuvos Outi Kemppainen, oikeusministeriö
- yleisen edunvalvonnan toimialajohtaja Laura Bister, Oikeuspalveluvirasto
- johtava asiantuntija Suvi Malinen, Digi- ja väestötietovirasto
- maanmittausneuvos Markku Markkula, Maanmittauslaitos
- johtava asiantuntija Kari Niemi, Maanmittauslaitos
- asianajaja Veera Kaunisvaara, Suomen Asianajajat
- professori (emeritus) Markku Helin

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- valtiovarainministeriö
- lapsiasiavaltuutetun toimisto
- Muistiliitto ry
- professori Anna Mäki-Petäjä-Leinonen

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi edunvalvontavaltuutuksesta annettua lakia ja holhoustoimesta annettua lakia.

Esityksen mukaan edunvalvontavaltuutuksesta annettuun lakiin tehtäisiin muutoksia, jotka helpottaisivat valtuutetun ja valtuutetun tehtäviin tilapäisesti määrätyn edunvalvojan mahdollisuuksia noudattaa edunvalvontavaltakirjan määräyksiä. Holhoustoimesta annettuun lakiin tehtäisiin muutoksia, jotka koskevat päämiehen puolesta tehtävään oikeustoimeen vaadittavaa lupaa. Alaikäisen edunvalvonnan rekisteröintiä ja rekisteristä poistamista koskevia varallisuusrajoja nostet-

taisiin. Lisäksi valtuutetun ja edunvalvojan esteellisyyden muodostavaa henkilöpiiriä supistettaisiin.

Esitys liittyy pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmassa olevaan kirjaukseen edunvalvontaa ja edunvalvontavaltuutusta koskevan lainsäädännön ajantasaistamisesta.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan syksyllä 2025 noin kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Edunvalvontavaltuutuksella henkilö voi etukäteen järjestää omien asioidensa hoidon siltä varalta, että hän myöhemmin tulee sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn takia kykenemättömäksi huolehtimaan asioistaan. Edunvalvontavaltakirjassa valtuuttaja nimeää hänen asioitaan hoitavan valtuutetun ja määrittelee tämän toimivallan.

Edunvalvontavaltuutus on edunvalvontaa kevyempi keino järjestää henkilön asioiden hoitaminen tulevaisuuden varalle. Edunvalvontavaltuutus on osoittautunut käytännössä suosituksi vaihtoehdoksi, ja sen arvioidaan vähentäneen tarvetta määrätä edunvalvonnan tarpeessa olevalle henkilölle yleinen edunvalvoja.

Edunvalvontavaltuutuksesta säädetään edunvalvontavaltuutuksesta annetussa laissa (648/2007), johon ehdotetaan lukuisia yksittäisiä muutoksia sääntelyn ajantasaistamiseksi ja selkeyttämiseksi käytännön soveltamisesta saatujen kokemusten perusteella. Tarkoituksena on muun muassa helpottaa tavanomaisten lahjojen antamista ja kiinteistöä koskevien oikeustoimien tekemistä sekä supistaa valtuutetun ja edunvalvojan esteellisyysperusteita. Yleisestä edunvalvonnasta säädetään vuorostaan holhoustoimesta annetussa laissa (442/1999, jäljempänä holhoustoimilaki), jota myös ehdotetaan ajantasaistettavaksi muun muassa holhousviranomaisen lupavaatimusten osalta.

Lakivaliokunta kannattaa esityksen tavoitteita edistää edunvalvontavaltuutuksen antaneen henkilön itsemääräämisoikeuden toteutumista, keventää edunvalvojan valvontaa sekä vähentää valtuutettujen, edunvalvojien ja holhousviranomaisen hallinnollista taakkaa. Samalla tulee ottaa huomioon edunvalvontalainsäädännön tavoite suojata haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä ja huolehtia siitä, ettei edunvalvonnassa olevien oikeusturva heikkene. Valiokunnan mielestä edellä mainitut tavoitteet on otettu esityksessä tasapainoisesti huomioon. Valiokunta puoltaa esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomioin ja muutosehdotuksin.

Kiinteistöä koskevat oikeustoimet

Maakaaressa (540/1995) edellytetään kiinteistöä koskevien oikeustoimien tekemiseen yksilöityä, tietyt muotovaatimukset täyttävää valtakirjaa. Edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain mukaan maakaaressa säädettyjen valtakirjan muoto- ja yksilöintivaatimusten ei kuitenkaan tarvitse

täyttyä, jos edunvalvontavaltuutusta varten annetussa valtakirjassa on nimenomaisesti määrätty, että valtuutettu saa sen nojalla myydä tai muuten luovuttaa kiinteistön, hakea kiinnitystä taikka perustaa panttioikeuden kiinteistöön. Lain esitöissä ratkaisua perustellaan sillä, että jos maakaaren lähtökohdasta ei voitaisi lainkaan poiketa, valtuuttajalle olisi usein haettava edunvalvoja esimerkiksi yksittäisten kiinnitysasioiden hoitamista varten, vaikka hänen asioitaan muuten hoitaisi edunvalvontavaltuutuksesta annetussa laissa tarkoitettu valtuutettu (ks. HE 52/2006 vp, s. 28).

Edunvalvontavaltuutuksesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtuutettu voi määrätä valtuuttajan kiinteistöstä suoraan edunvalvontavaltuutuksen nojalla eli ilman nimenomaista määräystä kiinteistöä koskevista oikeustoimista. Säännöstä ehdotetaan sovellettavan lain voimaantulon jälkeen allekirjoitettuihin edunvalvontavaltakirjoihin.

Ehdotettu muutos on periaatteellisesti ja käytännön kannalta merkityksellinen. Kiinteistöjä on perinteisesti pidetty erityisasemassa muuhun omaisuuteen verrattuna, minkä vuoksi kiinteistöä koskeviin oikeustoimiin on lainsäädännössä usein liitetty erityisiä vaatimuksia. Erityistä tarvetta pitää kiinteistöjä tässä yhteydessä erityisessä asemassa verrattuna valtuuttajan muuhun omaisuuteen ei kuitenkaan valiokunnan saaman selvityksen valossa ole. Soveltamiskokemusten perusteella nykysääntely on osoittautunut pikemminkin vaikeasti ymmärrettäväksi ja on voinut johtaa valtuuttajan tahtoa vastaamattomiin tilanteisiin, kun valtakirjassa ei ole ollut erityistä mainintaa kiinteistöistä. Tällöin valtuuttajan edustajaksi kiinteistöä koskevaan oikeustoimeen on tullut hakea edunvalvoja, ja oikeustoimeen tarvitaan tällöin myös holhousviranomaisen lupa. Nimenomaisen kiinteistöä koskevan määräyksen sisällyttämistä edunvalvontavaltuutukseen voidaan pitää ongelmallisena myös sen vuoksi, ettei kiinteistöön liittyvien oikeustoimien tarve aina ole tiedossa tai ennakoitavissa valtuutusta laadittaessa.

Valiokunnan näkemyksen mukaan ehdotettu muutos ei yhdenvertaisuusnäkökulmasta heikennä valtakirjan tehneen henkilön asemaa kiinteistöä koskevissa oikeustoimissa suhteessa muihin ihmisiin ottaen huomioon, että edunvalvontavaltuutus on tehtävä silloin, kun valtuuttaja ymmärtää valtakirjan merkityksen. Lisäksi valtuuttaja voi jatkossakin rajoittaa valtakirjassa valtuutetun oikeutta ryhtyä kiinteistöä koskeviin oikeustoimiin.

Saamaansa selvitystä kokonaisuutena arvioituaan valiokunta on päätynyt puoltamaan esityksessä ehdotettua muutosta. Koska kyse on merkittävästä muutoksesta, siitä tulee tiedottaa aktiivisesti hyvissä ajoin ennen uudistuksen voimaantuloa. Muutoksen vaikutuksia ja toimivuutta tulee jatkossa myös seurata.

Alaikäisen edunvalvonnan rekisteröinti

Holhoustoimilakiin sisältyviä varallisuusrajoja, joiden nojalla alaikäisen edunvalvonta merkitään holhousasioiden rekisteriin, ehdotetaan nostettaviksi rahanarvon muutoksen huomioon ottamiseksi. Rekisteröintivelvollisuuden varallisuusraja ehdotetaan nostettavaksi nykyisestä 20 000 eurosta 30 000 euroon ja rekisteristä poistamista koskeva varallisuusraja nykyisestä 15 000 eurosta 20 000 euroon. Alaikäisen edunvalvonta on kuitenkin edelleen mahdollista rekisteröidä erityisestä syystä, vaikka varallisuuden määrä on vähäisempikin. Alaikäisen rekisteröinti synnyttää edunvalvojana toimivalle vanhemmalle tilivelvollisuuden.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan käytännön tilivalvonnan yhteydessä ei ole tullut ilmi erityisiä ongelmia lasten edunvalvonnan toteutumisessa. Valiokunta puoltaa varallisuusrajojen korottamista katsoen kuitenkin, että ehdotettujen muutosten vaikutuksia on tärkeää jatkossa seurata.

Varallisuusrajojen nostamisen myötä holhousasioiden rekisteriin voi jäädä tapauksia, joissa alaikäisen varallisuuden arvo on yli 20 000 euroa, mutta alle 30 000 euroa. Tällöin alaikäisen edunvalvonta on holhousasioiden rekisterissä ja tilivalvonnan piirissä, vaikkei se sinne kuulu. Voimassa oleva holhoustoimilain 66 a § ei mahdollista tällaisten edunvalvontojen poistamista rekisteristä. Valiokunta pitää rekisteristä poistamisen mahdollistamista tarpeellisena, minkä vuoksi se ehdottaa jäljempänä tarkemmin kuvatuin tavoin voimaantulosäännöksen täydentämistä.

Edunvalvontalainsäädännön kehittämistarpeet

Esityksen valiokuntakäsittelyssä on tullut esiin, että esimerkiksi edunvalvontavaltuutetun esteellisyyttä koskevia säännöksiä tulisi edelleen väljentää. Myös sähköisten palvelujen hyödyntämisen edistämistä on pidetty tarpeellisena. Saadun selvityksen valossa valiokunta pitää tärkeänä, että edunvalvontalainsäädännön ajantasaistamistarpeiden arviointia jatketaan. Tältä kannalta on myönteistä, että oikeusministeriössä on käynnissä tätä koskeva jatkohanke.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain muuttamisesta

20 §. Suhde eräisiin muualla laissa oleviin valtakirjaa koskeviin säännöksiin. Voimassa olevan pykälän *1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi niin, että oletuksena on valtuutetun kelpoisuus säännöksessä mainittuihin oikeustoimiin suoraan valtakirjan nojalla. Esityksen perusteluissa käsitellään muiden oikeustoimien ohella myös maakaaren 16 luvun 8 a §:n 2 momentissa säädettyä sähköisen panttikirjan saajan kirjaamista lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin. Myös säännöstasolla viitataan kyseiseen pykälään, mutta siinä tarkoitettua oikeustointa ei erikseen mainita säännöstasolla, kuten muita oikeustoimia. Selkeyssyistä lakivaliokunta ehdottaa tällaisen lisäyksen tekemistä momenttiin.

Voimaantulossäännös. Edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain antamisen jälkeen maakaareen on lisätty sähköistä kaupankäyntiä ja kiinnitysjärjestelmää koskevat säännökset. Jotta kyseiset säännökset otetaan huomioon myös silloin, kun kyse on ennen ehdotetun lain voimaantuloa tehdyistä edunvalvontavaltuutuksista, valiokunta ehdottaa voimaantulosäännöksen täydentämistä.

2. Laki holhoustoimesta annetun lain muuttamisesta

Johtolause. Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys valtion asuntorahastosta annetun lain kumoamisesta (YmVM 13/2025 vp — HE 135/2025 vp). Myös sen yhteydessä ehdotetaan muutettavaksi holhoustoimilain 34 §:n 1 momentin 10 kohtaa. Muutoksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2026. Valiokunta on ottanut edellä esitetyn huomioon lakiehdotuksen johtolauseessa.

34 §. Pykälän *1 momentissa* säädetään niistä tilanteista, joissa edunvalvoja tarvitsee holhousviranomaisen luvan päämiehensä puolesta toimimiseen. Momentin *5 kohdan* mukaan edunvalvojalla ei ole oikeutta ilman tällaista lupaa ryhtyä harjoittamaan elinkeinoa päämiehensä lukuun, jos päämies on alaikäinen. Kohta jättää tulkinnanvaraiseksi tilanteet, joissa on kyse aiemmin harjoitetun elinkeinon jatkamisesta kuolinpesässä, jossa on alaikäinen osakas. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on yleisesti katsottu, ettei lupavaatimuksen tule koskea tällaisia tilanteita. Myös esityksen perusteluista voi saada sen käsityksen, ettei lupaa tarvita, vaikka kuolipesään kuuluu alaikäinen osakas. Valiokunta pitää perusteltuna, että tämä ilmenee myös säännöksestä, minkä vuoksi se ehdottaa säännöksen täsmentämistä.

Voimassa olevan pykälän 1 momentin *12 kohdassa* säädetään metsän myynti sekä maa-aineisten myynti ja muu luovuttaminen luvanvaraiseksi, jollei se tapahdu holhousviranomaisen hyväksymän omaisuuden hoitosuunnitelman perusteella. Esityksessä ehdotetaan kohdan poistamista. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa kohdan poistamista on yleisesti kannatettu, mutta siihen on suhtauduttu myös kriittisesti ja arvioitu sen heikentävän kannusteita omaisuuden hoitosuunnitelman laatimiseen.

Lakivaliokunta on päätynyt pitämään lupavaatimuksen poistamista kannatettavana. Lupavaatimuksen tavoitteena on ollut estää päämiehen metsäpääoman väheneminen ja tilan arvon aleneminen (ks. HE, s. 47 ja 48), mutta saadun selvityksen mukaan lupavaatimuksen tuottama lisäarvo on päämiehen kannalta koettu nykypäivänä vähäiseksi. Säännöstä on käytännössä sovellettu päämiehen puolesta tehtäviin puukauppoihin. Maa-ainesten luovuttamiseen liittyviä lupahakemuksia tai niitä koskevia tiedusteluja on esitetty holhousviranomaiselle äärimmäisen harvoin. Jos omaisuuden hoitosuunnitelmaa ei ole tehty, holhousviranomaisen tehtäväksi on jäänyt lähinnä puukaupasta saatavan myyntihinnan käypäisyyden valvominen. Nykyisen lupamenettelyn poistamisen arvioidaankin johtavan pikemminkin omaisuuden hoitosuunnitelmien lisääntymiseen kuin niiden vähentymiseen. Holhousviranomainen voi tilivalvonnan yhteydessä myös kehottaa ja lain 40 §:n nojalla jopa velvoittaa edunvalvojaa hankkimaan omaisuuden hoidon ja käytön ohjeeksi suunnitelman silloin, kun tätä on päämiehen omaisuuden laadun ja määrän sekä muiden seikkojen vuoksi pidettävä tarpeellisena. Valiokunta pitää tärkeänä, että holhousviranomainen valvontatoiminnassaan entisestään tehostaa säännöksen soveltamista.

Voimaantulossäännös. Edellä yleisperusteluissa esittämäänsä viitaten valiokunta ehdottaa, että voimaantulosäännökseen lisätään *uusi 3 momentti*, joka mahdollistaa ennen lain voimaantuloa holhousasioiden rekisteriin merkityn alaikäisen edunvalvonnan poistamisen rekisteristä, jos alaikäisen omaisuuden arvo on alle 30 000 euroa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Lakivaliokunnan päätösehdotus:

> *Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 69/2025 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen.* ***(Valiokunnan muutosehdotukset)***

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain (648/2007) 17, 18, 20 ja 21 § seuraavasti:

17 §

Valtuutetun esteellisyys

Valtuutettu ei saa edustaa valtuuttajaa, jos vastapuolena on:
1) valtuutettu itse, valtuutetun puoliso tai joku, jota valtuutettu edustaa;
2) valtuutetun tai hänen puolisonsa lapsi, lapsenlapsi, sisarus, vanhempi tai isovanhempi taikka tällaisen henkilön puoliso; tai
3) valtuutetun sisaruksen lapsi.

Puolisoilla tarkoitetaan 1 momentissa aviopuolisoita ja yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa tai muussa parisuhteessa eläviä. Sukulaisiin rinnastetaan vastaavat puolisukulaiset.

Valtuutettu ei saa edustaa valtuuttajaa myöskään silloin, kun valtuutetun ja valtuuttajan edut saattavat muusta kuin 1 momentissa mainitusta syystä joutua asiassa ristiriitaan keskenään.

18 §

Omaisuuden lahjoittaminen

Valtuutettu ei saa lahjoittaa valtuuttajan omaisuutta, jollei 2 momentista muuta johdu.

Valtuutettu saa antaa valtuuttajan puolesta lahjan, jonka antamisen perusteet on yksilöity valtakirjassa.

Sen estämättä, mitä 17 §:ssä säädetään, valtuutettu on oikeutettu antamaan valtuuttajan puolesta muille kuin itselleen olosuhteisiin nähden tavanomaisen ja taloudelliselta merkitykseltään vähäisen lahjan, jos se on 2 momentissa tarkoitetulla tavalla yksilöity.

20 §

Suhde eräisiin muualla laissa oleviin valtakirjaa koskeviin säännöksiin

Valtuutettu on edunvalvontavaltuutuksen perusteella kelpoinen myymään tai muutoin luovuttamaan kiinteistön, hakemaan kiinnitystä tai sähköisen panttikirjan saajaa koskevaa kirjausta taikka perustamaan panttioikeuden kiinteistöön sen estämättä, mitä maakaaren (540/1995) 2 luvun 3 §:n 1 momentissa, 4 luvun 1—3 §:ssä, 16 luvun 4 a §:n 1 momentissa ja 8 a §:n 2 momentissa sekä 17 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetään.

Valtuutettu on edunvalvontavaltuutuksen piiriin kuuluvissa asioissa oikeutettu ottamaan vastaan haasteen sen estämättä, mitä oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 16 §:n 1 momentissa säädetään.

Muualla laissa olevaa säännöstä, joka rajoittaa valtakirjan voimassaoloaikaa, ei sovelleta edunvalvontavaltuutukseen.

Mitä 1—3 momentissa säädetään, sovelletaan vain, jollei valtakirjassa ole erikseen toisin määrätty.

21 §

Edunvalvojan määrääminen valtuutetun tehtäviin

Jos valtuutettu on sairauden tai esteellisyyden vuoksi taikka muusta syystä tilapäisesti estynyt hoitamasta tehtäväänsä eikä valtuuttaja ole nimennyt varavaltuutettua, käräjäoikeus tai valtuutetun pyynnöstä holhousviranomainen voi määrätä edunvalvojan valtuutetun tehtäviin soveltaen, mitä holhoustoimesta annetussa laissa säädetään sijaisen määräämisestä edunvalvojalle. Valtuutetun tehtäviin määrättyyn edunvalvojaan sovelletaan tämän lain 14—20 §:ää. Muilta osin häneen sovelletaan, mitä holhoustoimesta annetussa laissa säädetään edunvalvojasta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun edunvalvojan tehtävä lakkaa, kun valtuutettu ja edunvalvoja esteen lakattua yhdessä tekevät siitä ilmoituksen 29 §:ssä tarkoitetulle holhousviranomaiselle. Jos valtuutettu ja edunvalvoja ovat eri mieltä siitä, onko edunvalvojan tehtävä lakannut, holhoustoimesta annetun lain 70 tai 71 §:ssä tarkoitettu käräjäoikeus ratkaisee asian jommankumman hakemuksesta.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Edunvalvontavaltuutukseen, jota koskeva valtakirja on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain 20 §:n 1 momentin asemesta tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, kuitenkin niin, että jos valtakirjassa on nimenomaisesti määrätty, että valtuutettu saa edunvalvontavaltuutuksen nojalla myydä tai muuten luovuttaa kiinteistön, hakea kiinnitystä tai sähköisen panttikirjan saajaa koskevaa kirjausta taikka perustaa panttioikeuden kiinteistöön, valtuutettu on kelpoinen edustamaan valtuuttajaa näissä oikeustoimissa sen estämättä, mitä maakaaren 2 luvun 3 §:n 1 momentissa, 4 luvun 1—3 §:ssä, 16 luvun 4 a §:n 1 momentissa ja 8 a §:n 2 momentissa sekä 17 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetään.

Arvioitaessa sellaisen oikeustoimen pätevyyttä, jonka valtuutettu tai valtuutetun tehtäviin 21 §:n nojalla määrätty edunvalvoja on tehnyt ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

_____

2.

Laki

holhoustoimesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan holhoustoimesta annetun lain (442/1999) 34 §:n 1 momentin 8 ja 12 kohta sekä 95 §, sellaisena kuin niistä on 95 § laissa 1135/2019,

muutetaan 4 §:n 1 momentti, 32 §:n 3 momentti, 34 §:n 1 momentin 3—5, 10, 11 ja 13 kohta, 35 §, 39 §:n 2 momentti, 66 ja 66 a §, sellaisina kuin niistä ovat 32 §:n 3 momentti ja 34 §:n 1 momentin ~~10 ja~~ 11 kohta laissa 649/2007, 34 §:n 1 momentin 10 kohta laissa / , 34 §:n 1 momentin 13 kohta laeissa 1094/2017 ja 230/2019 sekä 66 ja 66 a § laissa 122/2011, sekä

lisätään lakiin uusi 34 a § seuraavasti:

4 §

Alaikäisen edunvalvojina ovat hänen huoltajansa, jollei jäljempänä toisin säädetä. Tuomioistuin voi tämän luvun mukaisesti kuitenkin vapauttaa huoltajan edunvalvojan tehtävästä ja tarvittaessa määrätä muun henkilön alaikäisen edunvalvojaksi hoitamaan tämän taloudellisia asioita. Alaikäisen huollosta säädetään lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetussa laissa (361/1983).

— —

32 §

— —

Muu edunvalvoja kuin alaikäisen lapsensa huoltajana oleva vanhempi ei saa edustaa päämiestään myöskään, jos vastapuolena on:

1) edunvalvojan lapsen puoliso taikka edunvalvojan puolison lapsi tai tämän puoliso;

2) edunvalvojan tai hänen puolisonsa lapsenlapsi, sisarus, vanhempi tai isovanhempi taikka tällaisen henkilön puoliso; tai

3) edunvalvojan sisaruksen lapsi.

— —

34 §

Jollei laissa toisin säädetä, edunvalvojalla ei ole oikeutta ilman holhousviranomaisen lupaa päämiehensä puolesta:

— —

3) luovuttaa kiinteää tai muuta 1 kohdassa tarkoitettua omaisuutta toisen käytettäväksi pitemmäksi ajaksi kuin viideksi vuodeksi;

4) ottaa muuta rahalainaa kuin valtion takaamaa opintolainaa tai sosiaalisesta luototuksesta annetun lain (1133/2002) nojalla myönnettävää luottoa eikä sitoutua vekselivastuuseen tai vastuuseen toisen velasta;

5) ryhtyä harjoittamaan elinkeinoa alaikäisen päämiehensä lukuun, ellei kyse ole aiemmin harjoitetun elinkeinon jatkamisesta kuolinpesässä;

— —

10) luovuttaa tai vastiketta antamalla hankkia asumisoikeusasunnoista annetussa laissa (393/2021) tarkoitettua asumisoikeutta taikka osakkeita tai osuuksia, jotka oikeuttavat hallitsemaan huoneistoa tai muuta osaa rakennuksesta tai kiinteistöstä, lukuun ottamatta 34 a §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuja osakkeita tai osuuksia;

11) luovuttaa 10 kohdassa tarkoitetun asumisoikeuden, osakkeiden tai osuuksien nojalla hallittua huoneistoa tai muuta osaa rakennuksesta tai kiinteistöstä määräaikaisella sopimuksella toisen käytettäväksi pitemmäksi ajaksi kuin viideksi vuodeksi; eikä

13) antaa rahalainaa.

— —

34 a §

Edunvalvojalla on oikeus ilman holhousviranmaisen lupaa päämiehensä puolesta:

1) tallettaa varoja Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa toimiluvan saaneeseen luottolaitokseen;

2) hankkia valtion, Ahvenanmaan maakunnan, kunnan tai kuntayhtymän liikkeeseen laskemia joukkovelkakirjoja;

3) hankkia sellaisia arvopapereita, joilla käydään kauppaa kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain (1070/2017) 1 luvun 2 §:n 7 kohdassa tarkoitetussa pörssissä, 5 kohdassa tarkoitetulla säännellyllä markkinalla tai 4 kohdassa tarkoitetussa monenkeskisessä järjestelmässä;

4) hankkia osuuksia Suomessa rekisteröidyssä siirtokelpoisiin arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (yhteissijoitusyritykset) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/65/EY mukaisessa sijoitusrahastossa ja sellaisessa sijoitusrahastolain (213/2019) 23 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetussa ulkomaisessa yhteissijoitusyrityksessä, joka mainitun pykälän 2 momentin mukaan saa markkinoida osuuksiaan Suomessa;

5) hankkia sellaisia osakkeita ja osuuksia, joiden tuottaman oikeuden pääasiallisena sisältönä on oikeus kotitaloudessa tavallisesti käytettävän hyödykkeen tai palvelun saamiseen, jos osuuteen ei liity henkilökohtaista vastuuta yhteisön veloista.

Edunvalvojalla on oikeus päämiehen puolesta tallettaa varoja muihin kuin 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuihin luottolaitoksiin, hankkia muita kuin 2—5 kohdassa tarkoitettuja rahoitusvälineitä ja osuuksia yhteisöissä ja hankkia kryptovaroja, jos holhousviranomainen myöntää oikeustoimeen luvan tai jos oikeustoimi toteutetaan holhousviranomaisen hyväksymän omaisuuden hoitosuunnitelman mukaisesti.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään holhousviranomaisen luvasta, sovelletaan myös sijoitettaessa päämiehen varoja sijoituskohteisiin sijoitusvakuutuksen kautta.

35 §

Holhousviranomainen voi myöntää 34 § ja 34 a §:ssä tarkoitetun luvan, jos oikeustoimi tai toimenpide, johon lupaa haetaan, on päämiehen edun mukainen. Tällöin on otettava huomioon, mitä 37—41 §:ssä säädetään omaisuuden hoitamisesta.

39 §

— —

Muu omaisuus, jota ei ole käytettävä elatukseen tai muihin päämiehen tarpeisiin, on sijoitettava siten, että sen säilymisestä on riittävä varmuus ja että sille saadaan kohtuullinen tuotto. Vanhemman elatusvastuusta säädetään lapsen elatuksesta annetussa laissa (704/1975).

— —

66 §

Edunvalvonta on merkittävä holhousasioiden rekisteriin myös, kun holhousviranomainen saa tiedon siitä, että:

1) alaikäinen on osakkaana kuolinpesässä ja hänen osuutensa pesän varoista vainajan tai pesän velkoja niistä vähentämättä ylittää 30 000 euroa; tai

2) alaikäisellä on edunvalvojan hoidettavana olevaa omaisuutta, jonka määrä alaikäisen velkoja siitä vähentämättä ylittää 30 000 euroa.

Alaikäisen edunvalvonta on merkittävä holhousasioiden rekisteriin, vaikka omaisuuden tai pesäosuuteen kuuluvien varojen määrä on 1 momentissa tarkoitettua määrää vähäisempi, jos siihen on erityistä syytä.

66 a §

Alaikäisen edunvalvonta, joka on merkitty holhousasioiden rekisteriin 66 §:n nojalla, voidaan poistaa rekisteristä, jos alaikäisen mainitun pykälän 1 momentissa tarkoitettu pesäosuuden tai omaisuuden arvo on pysyväisluonteisesti vähentynyt 20 000 euroon tai sitä pienemmäksi. Edunvalvontaa ei kuitenkaan voida poistaa rekisteristä, jos omaisuuden vähentyminen on aiheutunut edunvalvojan toimenpiteistä, jotka eivät ole alaikäisen edun mukaisia, tai jos edunvalvonnan säilyttämiseen rekisterissä on muutoin erityistä syytä.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Arvioitaessa sellaisen oikeustoimen pätevyyttä, jonka edunvalvoja on tehnyt ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen lain voimaantuloa 66 §:n nojalla holhousasioiden rekisteriin merkitty alaikäisen edunvalvonta voidaan lain voimaantulon jälkeen poistaa rekisteristä 66 a §:ssä säädetyin edellytyksin, jos alaikäisen 66 §:n 1 momentissa tarkoitetun pesäosuuden tai omaisuuden arvo on alle 30 000 euroa. (Uusi)

_____

Valiokunnan mietintö LaVM 15/2025 vp

Helsingissä 27.11.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juho Eerola ps
jäsen Pekka Aittakumpu ps
jäsen Pia Hiltunen sd
jäsen Aleksi Jäntti kok
jäsen Anette Karlsson sd
jäsen Pihla Keto-Huovinen kok
jäsen Rami Lehtinen ps
jäsen Pia Lohikoski vas
jäsen Timo Mehtälä kesk
jäsen Susanne Päivärinta kok
jäsen Mika Riipi kesk
jäsen Joakim Vigelius ps
jäsen Juha Viitala sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Tuokila